

Stysteemgericht werken met plegers (m/v/...) van huiselijk geweld

Janneke Vosse en Sanne Moussa





Programma

- Intro
- Gespreksrondes
- Resultaat: kennis van de Valente visie en inspiratie om ermee aan de slag te gaan!

Plegers (m/v/...)

- Zowel mannen als vrouwen zijn slachtoffer en/of pleger van (ex-)partnergeweld
- Vrouwen zijn vaker slachtoffer van geweld door mannen dan vice versa
- Mannen plegen vaker, ernstiger en deels ook ander geweld tegen vrouwen dan omgekeerd
- 10-15 % van het huiselijk geweld in Nederland betreft OUDERMishandeling

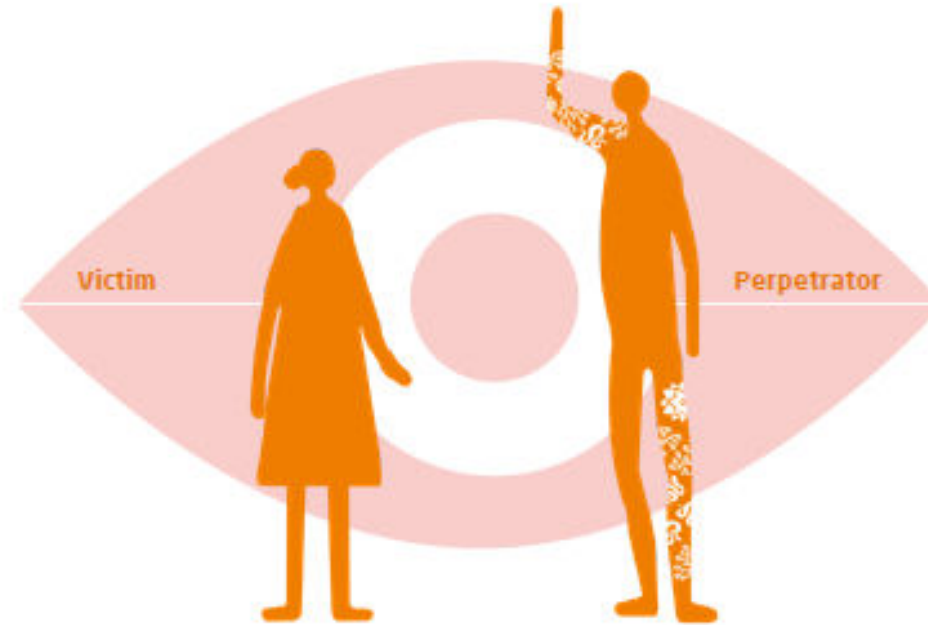


Image 4: A representation of the stereotypical image that exists about the people involved in domestic violence.

Risicofactoren plegerschap

Alcohol

Schulden

Psychische problemen

Stress

Zelf slachtoffer van huiselijk
geweld en/of kindermishandeling

Gendernormen en genderongelijkheid

Drugs

Om geweld duurzaam te stoppen is
hulp nodig voor alle betrokkenen



Systeemgericht perspectief

- Mens die huiselijk geweld pleegt
- Achtergrond en omgeving
- Meerzijdige partijdigheid

“Niemand is ooit een relatie begonnen met het doel om te mishandelen. Dus wat is er eigenlijk gebeurd? Hoe zit het? Als hulpverlener open staan voor de andere kant van het verhaal is heel waardevol.”

Psychiater, de Waag

Gezinsprofielen

1. Intieme terreur
2. Gezin in de stress
3. Langdurige zorg
4. Kindgedrag en opvoedstress
5. Complexe conflictscheiding



**AUGEO
KENNIS**

GEZINSPROFIELEN

Hulpmiddel om geweldspatronen binnen gezinnen te herkennen

In het onderzoek 'Kwestie van lange adem. Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?', uitgevoerd door het Verwey Jonker Instituut, zijn patronen achter het gezinsgeweld geanalyseerd en vereenvoudigd tot vijf gezinsprofielen. Het herkennen van deze profielen helpt je bij het begrijpen van wat er speelt in het gezin en uiteindelijk welke hulp nodig is. In dit magazine lees je daar alles over.



Wanneer niet?

Wat moet je weten?

- Vrouwen, mannen en kinderen kunnen slachtoffer zijn van intieme terreur. Weet dat gender een rol speelt bij dwang en controle: vrouwen zijn vaker slachtoffer.
- Intieme terreur komt voor in alle lagen bevolking.
- Laat je niet leiden door eerste indrukken en eigen voorkeuren. Bij intieme terreur kan de ene betrokkene kalm en prettig overkomen, de ander verward en grillig.
- Intieme terreur is eenzijdig, maar kan gepaard gaan met verzet door het slachtoffer. Denk bij geweld door beide partners niet te snel "Waar twee vechten hebben twee schuld".
- Intieme terreur hoeft niet altijd gepaard te gaan met fysiek geweld.
- Impact op kinderen is groot. Bij intieme terreur worden kinderen zelf ook vaak gekleineerd, gedwongen of gecontroleerd door de pleger.



Wat moet je doen of juist niet?

- Spreek apart met de betrokkenen en vraag door op de feiten.
- Bespreek met betrokken kinderen wat er gebeurd is en wat er volgt en zorg dat er een vertrouwenspersoon is voor de kinderen.
- Maak gebruik van hulpvragen: <https://gezinsprofielen.augeo.nl/augeo-special-gezinsprofielen/goede-screening-en-analyse>.
- Bespreek de onveiligheid samen met het slachtoffer. Check de rode vlaggen en vraag naar de kans op escalatie van geweld. Neem het slachtoffer serieus, de angst van het slachtoffer is een belangrijk signaal.
- Bij vaststelling acute onveiligheid: prioriteit = veiligstelling!
- Ga ook het gesprek aan met de pleger, dat kan de-escalierend werken.
- Bij afhaken: uit je bezorgdheid en vraag of je contact mag houden.
- Maak concrete en haalbare afspraken over vervolgstappen.
- Beloof niets dat je niet kunt waarmaken.
- Betrek andere professionals.
- Betrek de sociale context: het eigen netwerk, betrek lotgenoten, lokaal wijkteam.



Bij vaststelling van acute onveiligheid: neem contact op met Veilig Thuis of Politie

Onderliggende motieven kunnen zijn:

- Verlatingsangst/jaloezie
- Wens om de baas te zijn/zin te krijgen
- Eergevoel

Grofweg worden er vier types onderscheiden door de forensische psychiatrie: Antisociaal, Borderline, Narcistisch en Afhankelijk.

Het vermoeden is dat onderliggend ook trauma en gehechtheidsproblematiek speelt.

Bron: Oranje Huis Aanpak

Intieme terreur, betrek specialistische hulp

Beschikbare hulp

Inventarisatie aanbod voor plegers van partnergeweld in de regio Oost-Brabant



>> Het beschikbare aanbod voor plegers van partnergeweld

De momenten waarop hulp het meest effectief is

Om geweld te voorkomen en te stoppen is het van belang dat er vroegtijdig hulp beschikbaar is. Kijkend naar de momenten waarop er contact is met betrokkenen, zijn er verschillende professionals die iets kunnen betekenen.



Beschikbaar aanbod in de regio Oost-Brabant

In de regio Oost-Brabant is er divers aanbod beschikbaar voor plegers van partnergeweld. Dit aanbod is ofwel vrij toegankelijk ofwel er is een verwijzing nodig. Dit kan gaan om een verwijzing via het lokaal (wijk)team aangezien het om Wmo begeleiding gaat. Ook kan het gaan om een verwijzing door de huisarts omdat het om aanbod gaat dat wordt gefinancierd uit de zorg-verzekeringwet.

	Eerste incidenten	Direct onveilig	Risico gestuurde zorg	Herstel
Vrijwillig vrij toegankelijk	(outreaching) Maatschappelijk werk Huisarts	<ul style="list-style-type: none"> Crisis Interventie Team Farent Crisisopvang SMO Verdihuis Stopgesprek politie Carrousselgroep 	<ul style="list-style-type: none"> Agressie, en daarna? Carrousselgroep Agressiehantering, training Lev Groep/GGZ Oost-Brabant Maatschappelijk werk MDA++ (is in oprichting) 	Agressie, en daarna?
Vrijwillig met verwijzing			<ul style="list-style-type: none"> Ambulante Wmo begeleiding Agressieregulatie (Rooyse Wissel groepsgewijs en individueel) Systeemgesprekken plegers-slachtoffer als onderdeel traject binnen de vrouwenopvang Neos Reguliere behandeling GGZ en verslaving Novadic-Kentron 	Trauma-behandeling
Gedwongen kader/dwang en dwang		Tijdelijk huisverbod (bestuurlijke interventie) Contactverbod Gebiedsverbod/Meldplicht Time out voorziening (Politiecel en verblijf in een Penitentiaire Inrichting)	<ul style="list-style-type: none"> Agressieregulatiegroep De Omslag (Woenselse poort) BORG training Reclassering Nederland Forensische zorg gericht op verminderen delictgedrag Woenselsepoort (gespecialiseerd in zeden), Rooyse Wissel en Reinier van Arkel 	

Behoeftte van plegers

	Drempel verhogend	Drempel verlagend
Fase 1 Hulpvraag ontbreekt	<ul style="list-style-type: none">• Grensoverschrijdend gedrag niet herkennen.• Stereotype beelden over mannelijkheid (zoals taboe om kwetsbaar te zijn).	<ul style="list-style-type: none">• Feiten bij geweld benoemen en normeren.• Op hulp mogelijkheden wijzen.• Maatschappelijke discussie over grensoverschrijdend gedrag.
Fase 2 Anoniem informatie inwinnen	<ul style="list-style-type: none">• Schaamte voor eigen gedrag.• Angst voor sociale gevolgen.• Angst voor juridische gevolgen.	<ul style="list-style-type: none">• Anonieme informatievoorziening.• Mogelijkheden tot anoniem contact via chat of telefonisch.
Fase 3 Hulp zoeken	<ul style="list-style-type: none">• Pleger gerichte hulp moeilijk vindbaar.• Wachtlijsten.• Gebrek aan hulp om wachten te overbruggen.	<ul style="list-style-type: none">• Makkelijk vindbare pleger sensitieve hulp.• Pleger sensitieve hulp snel beschikbaar.• Overbruggingshulp bij wachtlijsten.• Feiten bij geweld benoemen en normeren.• Luisterend oor.• Kinderen en (ex-)partner meenemen in perspectief waar naartoe gewerkt wordt.

“Ik koppelde dit niet aan huiselijk geweld. Ook toen de hulpverleners dat zeiden dacht ik: ‘nee dit is toch geen huiselijk geweld’. Nu vind ik dat gek, want ik heb dit vroeger zelf meegemaakt als kind. Ik dacht het is pas huiselijk geweld als ik mijn kinderen sla. Toen ik doorhad dat het wel huiselijk geweld was, dacht ik: ‘dan moet ik wat veranderen’. Ik wil niet zoals mijn vader zijn.”

Plegers hebben behoefte aan gendersensitief en traumasensitief werkende hulpverleners en waarderen de inzet van ervaringsdeskundigen. In gesprek met ervaringsdeskundigen wordt herkenning gewaardeerd en de aandacht die zij hebben voor de oorzaken die leiden tot geweld, zoals de stress die zij ervaren door allerlei problemen die er spelen.

3-0 achter

- In de vrouwenopvang werken veel vrouwen (met impliciete gendernormen)
- Mannen krijgen bij agressief gedrag een ernstiger psychiatrisch label dan vrouwen
- Bij vrouwen die huiselijk geweld plegen is meer oog voor hun trauma's en slachtofferkenmerken dan bij mannen





Visie vrouwenopvang

- Plegers van huiselijk geweld *kunnen* veranderen
- Rol vrouwenopvang: gedragsverandering faciliteren en veiligheid garanderen
- Plegerhulp vanuit de vrouwenopvang is *niet* voor alle (gezins-)systemen geschikt
- De veiligheid van cliënten staat altijd voorop
- Het plegen van geweld wordt te allen tijde geproblematiseerd en genormeerd

A woman with long dark hair, wearing a yellow knit sweater, is looking down at a smartphone held in her hands. She has a slight smile. In the foreground, the back of another person's head and shoulder is visible, suggesting they are looking at the phone together. The background is softly blurred, showing warm, bokeh lights, possibly from a Christmas tree or indoor lighting.

De vrouwenopvang moet nu aan de slag met hulp met plegers van huiselijk geweld

Waarom met plegers in gesprek?

Op korte termijn kunnen we wellicht escalatie, opvang en ontwrichting voorkomen, waardoor slachtoffers en kinderen thuis kunnen blijven wonen

Op langere termijn kunnen we hopelijk bijdragen aan het voorkomen van revictimisatie en herhaald plegerschap. En het verminderen van intergenerationele overdracht en de schadelijke gevolgen van huiselijk geweld.

"Het verhaal van het slachtoffer moet serieus genomen worden. Echter is het wel belangrijk om te onderzoeken hoe reëel de angst voor haar (ex-)partner is en waar het door ontstaat. Uiteindelijk gaan de meeste vrouwen na het hulptraject weer terug naar hun (ex-)partner, daarom moet hij gedurende het hele hulptraject betrokken worden en moeten wij als hulpverlening ook luisteren naar zijn kant van het verhaal."

Psychiater, de Waag



Ter inspiratie





Rol vrouwenopvang

- Hulp en ondersteuning voor alle leden van het systeem
- Aandacht voor alle factoren die bijdragen aan het ontstaan en voortduren van huiselijk geweld
- Geweldspatronen verkennen en doorbreken
- Psycho-educatie, zoals: plegers leren hoe factoren als trauma, hechting en gendernormen een rol kunnen spelen bij huiselijk geweld
- Systeemgesprekken
- Warme overdracht naar specialistische hulp (zoals De Waag), strafrecht, etc.
- Consultatie voor wijkteams en ketenpartners (incl. inbreng HG-specialisme in de gezamenlijke aanpak)
- Maar ook: time-out plekken, tijdelijk huisverbod, lotgenotengroepen, trainingen, inzet ervaringsdeskundigen, etc.



Eigenlijk doen wij als
vrouwenopvang al genoeg

Meer informatie

- Podcasts: Ik sla mijn vrouw', Omroep Brabant. #056 Rene Haring - plegers van huiselijk geweld, Timm Consultancy. Niet jouw schuld – partnergeweld, Act4respect.
- Terugkijken: 2Doc Man Made, NPO. Rene pleegde huiselijk geweld: had hij eerder hulp moeten krijgen? RTV Oost. Naslagwerk webinar 'Inzet van ervaringsdeskundige ex-plegers: wat werkt?' video-opname, Q&A en hand-out www.moviera.nl



Hoe kunnen we het gesprek met plegers opstarten?

Hoe contact maken?

"Er moet iets te winnen zijn voor de pleger, dus daar moet je naar gaan zoeken: 'Wij zijn er niet op uit om jou klein te krijgen maar we willen jou graag helpen. Wat zou voor jou helpend zijn? In wat voor tempo zou dat moeten? Het gaat mij om jou en niet over wat er gebeurd is.' Begin bij de mens en daar ga je vertrouwen winnen."

Rene Haring, ervaringsdeskundige



"Er hoeft maar een ding gezegd te worden: 'Ik snap heel goed wat jij bedoelt en voelt. Weet dat'. Meer hoeft je niet te zeggen terwijl dat zo veel meerwaarde heeft..."

Ervaringsdeskundige



Reflectief luisteren

(begrip tonen en tot de kern komen)

Enkelvoudig (weergeven wat cliënt denkt en voelt):

- *U zegt dat ik agressieproblemen heb, maar dat kan niet kloppen. Ik kan mijzelf prima beheersen.*

>> U hebt uw woede onder controle.

- *Ik ben niet degene met een probleem. Als ik boos word is het omdat mijn vrouw dan altijd zo tegen mij aan zeurt.*

>> Uw boosheid heeft te maken met het zeuren van uw vrouw.

Dubbelzijdig

- *Ik ben niet anders dan mijn vrienden. Wat is er mis met af en toe even goed stoom afblazen?*

Aan de ene kant is stoom afblazen goed, aan de andere kant heeft de vorm waarin dat gebeurt ook nadelen gehad.



Wat is ervoor nodig?

“De meeste plegers hebben spijt en een kort lontje, maar willen vooral weer heel graag contact met hun kinderen en misschien ook wel met hun partner. Perspectief daarin is heel belangrijk. Ik zie hier namelijk veel gefrustreerde mannen die zeggen dat ze aan zichzelf werken maar niks horen. Elk appje wat ze sturen wordt uitgelegd als stalking of grensoverschrijdend. Daar word je wanhopig van.”

Psychiater, de Waag

Workshop (pilot)



THEMAKAARTEN

Deze twaalf themakaarten bevatten achtergrondinformatie over mensen die huiselijk geweld plegen. Aan de informatie zijn vragen gekoppeld die je kunt stellen tijdens het hulptraject. Dit kan jou helpen om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen en begrip te creëren.

De themakaarten zijn verdeeld in vijf modules.

MODULE 1: Een gespreksopening voor het eerste gesprek.

- De motivatie van degene die huiselijk geweld heeft gepleegd om deel te nemen aan het hulptraject.
- Het in kaart brengen van de betrokkenheid van (eventuele) kinderen.

MODULE 2: De achtergrond van degene die huiselijk geweld heeft gepleegd.

- De familie achtergrond.
- De relationele achtergrond.
- De individuele achtergrond.

MODULE 3: De triggers die het geweld veroorzaken.

- De invloed van kwetsbaarheid op het ontstaan van geweld.
- De invloed van stress op het ontstaan van geweld.

MODULE 4: De geweldsdynamiek tussen de betrokkenen.

- Het soort geweld.
- De drie basispatronen van geweld.
- De gevolgen van geweld.

MODULE 5: (Nieuw) contact met de (ex-)partner.

- De relatie met de (ex-)partner.
- Oude schade herstellen met de (ex-)partner.



Wat als het geweld wordt ontkend?

- Onderzoek waarom het geweld wordt ontkend. Angst voor gevolgen (juridisch of sociaal)? Onbegrip of een (cultureel) verschil van beleving? Vraag naar de beleving van de pleger. Hoe heeft hij de situatie ervaren? Toon interesse.
- In plaats van de discussie aan te gaan met de pleger over het wel of niet gepleegde geweld, is het soms zinvoller om te zoeken naar een andere manier om tot veiligheidsafspraken te komen. Voorbeelden hiervan zijn:
 - Hoe kan jij laten zien dat de ander niet bang hoeft te zijn voor jou? Hoe kun je voorkomen dat je nog een keer (onterecht) wordt beschuldigd van geweld plegen?

Komt vrijwillige hulp onvoldoende tot stand? Onderzoek dan of er met hulp van ketenpartners druk uitgeoefend kan worden om degene die geweld pleegt alsnog toe te leiden naar passende hulp.



Uitdagingen

1. Veiligheid van cliënten garanderen
2. Voorkomen dat partners gesprekken het slachtoffer onder druk zetten
3. Vroegtijdig hulp organiseren voor plegers
4. Plegers motiveren om hulp aan te nemen
5. Invulling plegerhulp bij intieme terreur
6. Informatievoorziening aan plegers